

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Minister Sprawiedliwości

Warszawa, dnia 15 grudnia 2009 r.

DL-P-II-0700-60/09

dot. BPS/DSK-043-2071/09

B4-I-0700-580/09/3

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 16.12.09.

nr. 6574 podpis. Borsewicz

SECRETARIAT
Biura Prac Senatorskich
wpłynęło dn. 17.12.09
nr. 8910 podpis. [signature]

Pan
Bogdan Borsewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

[Signature of Senator Krystyna Bochenek]

Odpowiadając na oświadczenie złożone przez Panią Senator Krystynę Bochenek podczas 43. posiedzenia Senatu w dniu 5 listopada 2009 r., przekazane przy piśmie Pana Marszałka z dnia 12 listopada 2009 r. Nr BPS/DSK-043-2071/09, dotyczące praw osób najbliższych zmarłego do ochrony dóbr osobistych, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Obowiązujący system prawny przewiduje rozwiązania chroniące dobra osobiste każdego człowieka.

Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Wskazany powyżej katalog dóbr osobistych ma charakter otwarty, a doktryna i judykatura wskazują kolejne dobra osobiste w miarę rozwoju stosunków społecznych,

doskonalać tą drogą system ochrony tych dóbr. Ochroną jest objęte m.in. takie dobro osobiste jak prawo najbliższej rodziny do kultywowania pamięci osoby zmarłej. Dobro to realizuje się nie tylko poprzez prawo do pochowania zwłok, ich przeniesienia lub ekshumacji, ustalenia napisu nagrobnego, decydowania o wyglądzie nagrobka, pielęgnacji grobu, odwiedzania, odbywania ceremonii religijnych, wybudowania nagrobka, ale obejmuje również ochronę osoby zmarłej w każdym innym aspekcie, tj. czci, wizerunku, nazwiska, itd. Należy jednak zaznaczyć, że w takim przypadku ochronie podlegają dobra osobiste osób najbliższych dla osoby zmarłej, a nie dobra osobiste zmarłego, gdyż prawa podmiotowe służące ochronie poszczególnych dóbr osobistych są tak ściśle związane z osobą chronioną, że wygasają z chwilą jej śmierci, nie mogą również przechodzić na inne podmioty w drodze czynności prawnych, czy też dziedziczenia.

Ochrona dóbr osobistych może być realizowana w różny sposób i za pomocą różnych środków ochrony prawnej. Ochrona ta może mieć charakter niemajątkowy, jak i majątkowy.

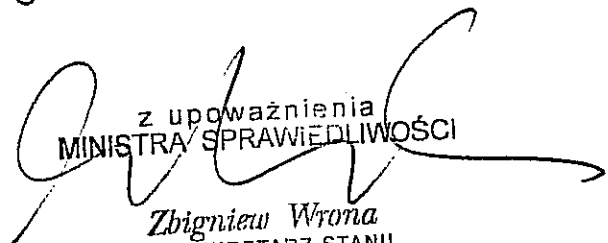
Zgodnie z treścią art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 448 k.c.). Art. 24 § 2 k.c. stanowi, że jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych (art. 415 i nast. k.c.). Z art. 24 § 3 k.c. wynika natomiast, że wskazane powyżej przepisy nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym. Możliwe jest ponadto wytoczenie powództwa o ustalenie, że określone dobro osobiste przysługuje konkretnej

osobie, jak również, że dobro to zostało zagrożone lub już naruszone (w tym przypadku podstawę prawną takiego żądania stanowi art. 189 k.p.c.).

Przesłanka bezprawności zagrożenia lub naruszenia dobra osobistego, o której mowa w art. 24 § 1 k.c., zostaje wyłączona w razie uzyskania zgody uprawnionego. Zatem zgoda uprawnionego stanowi warunek konieczny, prowadzący do wyłączenia bezprawności, a co za tym idzie - do przyjęcia braku odpowiedzialności za naruszenie bądź zagrożenie naruszenia dobra osobistego.

Podsumowując, obowiązujący system prawny zapewnia każdej osobie, której dobro osobiste zostało naruszone lub też tylko zagrożone (także osobie najbliższej dla osoby zmarłej) szeroki katalog środków służących ochronie tych dóbr. Niewątpliwie jednak dążenie do doskonalenia tego systemu jest ideą słuszną. Z tych względów Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego działająca przy Ministrze Sprawiedliwości przygotowując wstępny projekt części ogólnej przyszłego Kodeksu cywilnego zaproponowała także regulację dotyczącą ochrony dóbr osobistych. Regulacja ta przewiduje silniejszą ochronę interesów majątkowych poszkodowanego poprzez przyznanie mu nie tylko prawa do zadośćuczynienia i odszkodowania, ale także uprawnienia do żądania wydania korzyści uzyskanych przez osobę, która dopuściła się naruszenia dobra osobistego.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Zbigniew Wrona
PODSEKRETARZ STANU